

Slovenski dom

Stev. 112

V Ljubljani, petek 16. maja 1941

Leto VI.

Uredništvo in uprava — Kopitarjeva 6 — Ljubljana — — Redazione e amministrazione — Kopitarjeva 6 — Lubiana

Hudi letalski napadi na Malto in Tobruk

Rim, 15. maja. Rj. Uradno poročilo št. 344 glavnega stana italijanskih vojnih sil se glasi: Italijanska in nemška letala so napadla letalska oporišča na Malti. Med letalsko bitko so bila sestreljena tri angleška letala.

V severni Afriki delovanje topništva na bojišču pri Tobruku in izvidniških oddelkov na vzhodu od Soluma. Naša letala so zaporedoma bombardirala pristanišče in naprave v Tobruku. En parnik je bil zažgan. Sovražna letala so bombardirala Derno.

V vzhodni Afriki se sovražni pritisk nadaljuje v vseh odsekih in zlasti pri Alagiju, kjer se naše čete zelo odločno upirajo.

Kako je bil odbit angleški izpad iz Tobruka

Poprišče operacij, 16. maja. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Angleški napad na naše postojanke pri Tobruku, o katerem govori uradno poročilo št. 343, je bil eden najhujših napadov, kar jih je poskusil sovražnik, da bi prebil železni obroč italijansko-nemških čet okrog mesta in da bi dobil nazaj ozemlje, ki ga je izgubil v zadnjih dneh. Angleži so po močni topniški predpripravi vrgli proti naši prvi črti vzhodno od Tobruka okrog 30 tankov, ki so jim sledili napadalni oddelki. Način, s katerim so naši vojaki zavrnili ta sovražnikov napad, je pravi zgled taktične spretnosti. Naši oddelki so pustili, da so se sovražnikovi tanki približali na 500 m, potem na 400 in končno na približno 150

metrov, ne da bi kakor koli odgovarjali. Kar nadomestila, ko so Angleži najmanj pričakovali, pa so Italijani in Nemci začeli streljati s topovi in drugim protitankovskim orožjem in sesuli na sovražnika cel plaz granat. Šest sovražnikovih tankov je ostalo na bojišču in so bili delno zažgani delno pa za boj nesposobni. Ostali tanki so se naglo umaknili na izhodne točke. Dva sovražnikova tan-

ka, ki so ju onesposobili naši vojaki, sta najnovejšega izdelka. V naših rokah je ostalo tudi več ujetnikov, med njimi en major in dva nižja častnika. Tudi v tej akciji, kakor v vseh prejšnjih, se je pokazala najvišja stopnja moralne trdnosti in vrednosti orožja italijansko-nemških čet, ki nadaljujejo po načrtu s svojim napredovanjem in stalno ter učinkovito tro sovražnikovo obrambo.

Kralj in Cesar je v Skadru odlikoval zastave vseh albanskih mest, ki so mnogo trpela v italijansko-grški vojni

Skader, 16. maja. s. Z vzhodne meje Albanije se je Kralj in Cesar včeraj odpeljal v severno Albanijo pregledat kraje, kjer se je kratek čas bila bitka proti jugoslovanski vojski. Kralj in Cesar je prišel tja, da bi odlikoval kraje in vojake, ki so se izkazali na tem bojišču. Vlada je prispel jutraj. Krepi planinci, tankovski oddelki, albanski prostovoljci in peši Crnih Straž so izkazali vladarju vojaške časti. Ljudstvo je bilo zbrano ob cestah in je izražalo svojo zvestobo do vladarja. Ob vzhodu v mesto je Vlada prispel kavalerski general Cavallero, Ekse. general Jacomini, predsednik albanske vlade s člani vlade, vodstvo fašistične Stranke in druge visoke osebnosti. Kmalu nato so prišli tudi generali Biraghi, šef štaba milice, general Cecchi, letalski general Ranza in general Agostinucci, admiral Sportiello

in drugi. Takoj po prihodu je Kralj in Cesar pregledal razvrščene čete, ustavil pa se je pred prefekturo. Tu ga je pozdravil skadski župan, ki je izrazil veselje in zadovoljstvo mesta in albanskega prebivalstva nad prihodom vladarja. Poudarjal je, da je v času svoje dolge služnosti domače prebivalstvo ohranilo svojo zvestavo in vero v bodočnost in je zmerom mislilo na svojo južna sosedo Italijo in da bo savojski orel kmalu razpel svoja krila nad njihovo državo in prinesel Skender-begovo krono italijanskemu Kralju. Kralj in Cesar je moral vedno znova odpozdravljati nadušeni množici. Po končanem sprejemu je mimo Kralja defilirala skupina domačinov, ki so bili oblečeni v slikovite gorske narodne noše. Na čelu spreveda je šla skupina deklet, ki je nosila vse sadeže in pridelke tega kraja v dar Kralju. Spreveda se je zaključil z vozom, na katerem sta bila simbolično upodobljena rimska volkulja in Skender-begov orel. Nato je Vlada odšel v hišo guvernerja Province. Popoldne je Vlada prispel na kraj, ki je bil določen za vojaško slovesnost. Slovesnost je bila na glavnem trgu Skadra. Pred odrom so bili razvrščeni vojaški oddelki, med njimi pa tudi oddelki albanskih prostovoljcev v slikovitih narodnih nošah, ki so se skupaj s Italijani borili v nedavnih borbah. Ob strani Vlada je bil Ekse. general Cavallero. Rdeča zastava Tirane se je prva poklonila pred Kraljem Vojakom in dobila vojni križec. Nato je prišla zastava Valone, to mesto je doživelo 68 bombardiranj in je bilo od sovražnika hudo poškodovano. Toda prebivalstvo je še vedno ohranilo vedrega duha in vero v zmago. Potem je prišla na vrsto zastava Drača, tega starega rimskega mesta. Potem je Vlada pripel vojni križec zastavam Elbasana in Berat, ki leži ob vzhodni Tomoriji in Spiaga, kjer so hrabri Italijani padli pod utrdbo, ko so prišli na pomoč Skender-begu. Sledile so nato zastave Skadra in Piškepeje ter Kukes, Argirokasta in Korfe. Ko je na vse zastave pripel odlikovanja pa je Vlada podelil zlato kolajno v spomin padlega stotnika Eroca Gionmareala in srebrno kolajno v spomin pravosodnega ministra Džalerija Ujija. Kolajni sta sprejela sinova obeh padlih junakov. Vlada je dalje podelil vojni križec za vojaške zasluge tudi predsedniku albanske vlade Verlaciju, predsedniku višjega fašističnega sveta Toeiju, ministru Kolikiju in senatorju Narkadžoniju. Končno je Vlada odlikoval po enega častnika in enega vojaka iz vsake divizije, ki so se borile ter je s tem odlikoval vse enote, ki so v korist veličastne zmage prispevale svojo žrtv. Vlada se je s odlikovanci razgovarjal o vojaških stvareh in o njihovih dejanjih, zaradi katerih so dobili odlikovanja. Parada vseh vrst vojaških oddelkov je zaključila to vojaško slavo. Vlada se je potem med navdušenimi pozdravi zbranih odpeljal v bližnje kraje. Med drugim si je ogledal tudi hrib Tara-boš. Proti večeru se je vrnil v prestolnico in osebno izročil predsedniku albanske vlade in drugim visokim funkcionarjem ter predstavnikom vseh treh veroizpovedi visoka odlikovanja Skender-begovega reda.

Jadran - „Mare nostrum“

Bern, 16. maja. s. Vedno večjo pozornost vzbujajo v švicarskem tisku kakor tudi v mednarodnih krogih potovanja italijanskega vladarja, Nj. Vel. Kralja Viktorja Emanuela III. po Njegovem kraljevstvu. Vsi časopisi poudarjajo velik ugled, ki ga uživa Savojska dinastija. Nek lausanski časopis pravi v svojem komentarju tudi naslednje: »Med tem ko je Ludovik XIV. dejal tedaj, ko je njegov nečak prevzel španski prestol, da ni več Pirenejev, bi tudi Kralj Italije lahko izrazil podobno misel glede Jadranskega morja, kajti odslej bo Savojska Kr. Hiša vladala nad obema obalama morja, ki bo bolj kot kdaj prej italijanski »Mare nostrum«.

Učinkovit italijanski napad na Aleksandrijo

Beyrouth, 16. maja. s. Poročila, ki so prispela semkaj, pravijo, da je imel napad italijanskega letalstva na Aleksandrijo velik uspeh. Italijanska letala so vrgla več ton bomb na pristanišče naprave in vojaška postopja. Da je bila škoda, ki so jo prizadejala italijanska letala na teh ciljih, težka, priznavajo tudi egiptovski časopisi, ki pišejo, da so bombe popolnoma uničile nekatere dele pristanišča in skladišča, v katerih so bila spravljena živila in municija.

»Novo Vreme« začelo izhajati v Belgradu

Belgrad, 16. maja. s. Danes je v Belgradu izšla prva številka novega dnevnika, ki nosi naslov »Novo vreme«. List začneja izhajati po združitvi bivših največjih dnevnikov »Politike« in »Vreme-na«. Novi list vodi srbski časnikar in bivši šef Osrednjega tiskovnega urada Predrag Milojevič, uredniški zbor je večinoma sestavljen iz uredniških moči obeh prejšnjih listov.

Minister za javna dela Gorla v Ljubljani

Ljubljana, 16. maja. s. Minister Gorla je prispel včeraj v Ljubljano, kjer bo razpravljal o vprašanjih, ki se nanašajo na javna dela na področju Ljubljanske pokrajine.

Odredba Kr. Komisarja

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi prejšnjih predpisov o odložitvi plačil in komisijske navedbe št. 12 z dne 29. aprila 1941-XIX, s katero se je določil rok splošne odložitve plačil in se je omejila odložitve plačil za banke in zavarovalnice,

ko je ugotovil iz izjav prizadetih zavodov možnost, da se lahko opravijo nadaljnja izplačila, s čimer bi se pospešila postopna obnova gospodarske delavnosti,

odreja:

Člen 1. Do 15. junija 1941-XIX bodo denarni zavodi v mejah svojih razpoložljivih sredstev in dodatno le že izvršenim izplačili izplačevali na hranilne naložbe (hranilne vloge, tekoče račune td.), vložene pred 15. aprilom 1941-XIX ter po saldihi, ugotovljenih na ta dan, še po:

2000 dinarjev na naložbe do 10.000 dinarjev, 2500 dinarjev na naložbe do 30.000 dinarjev, 3000 dinarjev na naložbe do 50.000 dinarjev, 4000 dinarjev na naložbe nad 50.000 dinarjev.

Člen 2. Višina izplačil po prednjem členu je znižana na polovico za gospodarske zadruge, urejene z zakonom z dne 11. septembra 1937, in za hranilnice, urejene z uredbi z dne 24. novembra 1938, izvemši Hranilnico dravske banovine, ki bo opravljala izplačila po členu 1.

Člen 3. Z dnem 16. maja 1941-XIX preneha odložitve izplačil glavnice, dospelih po pogodbah o življenjskem zavarovanju ne glede na čas njih sklenitve, z omejitvijo na pogodbe, ki so bile sklenjene od 15. aprila 1941-XIX dalje pa tudi odložitve odkupovanja in dajanja posojil na zadevne police.

Odložitve odkupovanja in dajanja predjemov na police življenjskega zavarovanja, izdane pred 15. aprilom 1941-XIX, se podaljšuje do 15. junija 1941-XIX. Vendar pa se smejo dajati predjemi kolikor so potrebni za plačilo dospelih premij.

Člen 4. Pravica prostega razpolaganja s hranilnimi naložbami, vložnimi pri katerem koli denarnem zavodu od 15. aprila 1941-XIX dalje, se razširja tudi na tisti del pred tem dnem položenih naložb, za katerega se izplačilo ni zahtevalo, kakor je bilo dovoljeno po čl. 3 komisijske navedbe št. 12 z dne 29. aprila 1941-XIX in kakor se dovoljuje s čl. 1. te navedbe.

Člen 5. Poleg izplačil iz členov 1. in 2. smejo denarni zavodi v mejah svojih razpoložljivih sredstev opravljati nadaljnja izplačila tudi iz hranilnih naložb, položenih pred 15. aprilom 1941-XIX, tistim svojim vlagateljem, ki morejo dokazati in zjajati, da so zahtevane vsote namenjene za poravnave obveznosti, ki jih ne zadeva odložitve plačil po določbah čl. 2. komisijske navedbe št. 12 z dne 29. aprila 1941-XIX, ali pa poravnave davkov in taks, kakor tudi v drugih primerih, določenih pod točkami b, c, e in d čl. 6. omenjene navedbe.

Takšna izplačila se smejo odobravati vsakemu vlagatelju do največ dvajsetih odstotkov vsote, naložene na dan 15. maja 1941-XIX, če ne presega 25.000 din, in do 10% morebitnega preseška. Če pa ima isti vlagatelj več ločenih računov pri istem denarnem zavodu, se mora pri določitvi odstotka, do katerega je dopustno izplačilo, upoštevati njih skupni znesek.

Člen 6. Izplačilom po členih 1. in 2. in razpolaganju iz člena 4. te navedbe se mora dati prednost pred izplačili po členu 5.

Člen 7. Na plačila, za katere se velja odložitve plačil, tečejo zakonite obresti ali morebitne višje obresti, določene s pogodbo.

Člen 8. Ta navedba stopi v veljavo dne 16. maja 1941-XIX.

Ljubljana, dne 14. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar

za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli

Vesti 16. maja

Pogodba o pošiljanju živil iz Hrvaške v Dalmacijo je bila podpisana med italijanskimi in hrvaškimi oblastmi. Pogodba stopa takoj v veljavo in bodo že te dni prvi vagoni živil prispeli v Dalmacijo.

25letnica školenja je praznoval v sredo sv. oče papež Pij XII. Za to priložnost je imel papež svojo mašo v zasebni kapeli, pri maši je bilo več osebnosti iz papeževе najbližje okolice.

Bolgarija je priznala samostojnost mandžurske države. Zunanji minister Popov je ta sklep vlade s posebno noto sporočil japonski vladi.

Odredba francoske vlade, ki prepoveduje v Francijo uvoz švicarskih listov, je precej težko prizadela lausanske in ženevske liste, katerih je po več deset tisoč prihajalo v Francijo.

Nemški veleposlanik v Ankari von Papen je bil sprejet pri predsedniku turške republike Ismetu Ineniju v navzočnosti zunanjega ministra Saradzogluja.

Kakor pravijo poročila iz Kaira, so nemška letala včeraj prispela tudi v Irak.

Iraški generalni konzul v Beyrouthu je v imenu svoje vlade začel organizirati vse arabsko ljudstvo v Libanonu, da bi izrazilo svoje simpatije za iraško ljudstvo, ki se bori za svojo svobodo in neodvisnost.

V različnih indijskih pokrajinah je prišlo do upora ljudstva v večjem obsegu. V Indori je morala policija nastopiti proti demonstrantom z orožjem. Pri spopadu je bilo mnogo mrtvih in ranjenih.

V današnjem »Slovencu« se je v osmrtnico o pokojni Ani Jabornegg pl. Alpenfels, vrnila pomota. Popraviti jo je treba tako, da je pokojnično polno ime Ana Jabornegg pl. Alpenfels, ne pa rojena Alpenfels.

Hrvaška bo postala kraljevina

Izšel je zakon, ki daje kroni kralja Zvonimira spet prvotni pomen

Zagreb, 16. maja. s. Včeraj so v Zagrebu proglasili restavracijo Krone kralja Zvonimira, ki je krasila hrvaške kralje in katera bo spet predstavljala suvereniteto neodvisne hrvaške države. — Službeni list je pri tej priliki objavil naslednji ukaz:

1. Suverenost neodvisne hrvaške države predstavlja Krona kralja Zvonimira.

2. Krona Zvonimira ima na pozlačenem krogu vdelenih osem okrasov v obliki triperesne deleje, pet od teh je vzbočenih. Iz tega kroga se vijeta dve pozlačeni vej v obliki loka, na vrhu teh pa je jabolko s križem. Krog krone je okrašen z dragulji raznih barv.

3. Ta zakon stopi v veljavo z dnem objave v Uradnem listu. Zakon nosi podpis poveljnika in vseh ministrov.

Vsi večerni listi so objavili pod vidnimi naslovi na prvih straneh zakon, ki je bil objavljen v Uradnem listu. V uvodnihkih pišejo o življenju kralja Zvonimira. »Novi list pravi, da je bil ta kralj priznan od papeža Gregorija VII., kateri je poslal svojega odposlanca na slavnost kronanja. Isti list piše med drugim: »Samo tisti, v katerih rokah se bo nahajala krona kralja Zvonimira, ima pravico izdajati zakone, delati pravico in napovedovati vojno ter sklepati mir v imenu hrvaškega naroda in v imenu njegove domovine.«

Francija se je jasno odločila za novi red

Do sedaj pa se še ne more govoriti o kakšnem francosko-nemškem sporazumu

Berlin, 16. maja. b. Sestanek med francoskim predsednikom vlade Darlanom in voditeljem Nemčije Hitlerjem je naletel v vsej Franciji in tudi drugod na veliko zanimanje. Nenavadno pozornost mu posvečajo tudi francoski časopisi, ki med drugim soglasno poudarjajo, da se je Francija jasno in nedvoumno odločila za novi, Hitlerjev red v Evropi. Istočasno tudi naglašajo listi, da je vest o izjavi Francije, da se želi vključiti v novi evropski red, vzbudila neprijeten vtis.

V zvezi s tem je treba poudariti, da so bili razgovori med Hitlerjem in admiralom Darlanom vprav v trenutku, ko je predsednik USA, Roosevelt, pred važnimi nalogami in odločitvami. Ta najnovejša vest iz Francije je v ameriških odločujočih krogih neprijetno presenetila. »Paris Soir« poudarja med drugim, da je v sedanjem trenutku predvsem potrebna evropska vzajemnost.

Berlin, 16. maja. s. Iz merodajnega vira se je danes zvedelo, da se za zdaj še ne more govoriti o kakšnem francosko-nemškem sporazumu ali pogodbi. Razgovori še trajajo in zdi se, da bodo uspehi vedno večji.

Washington, 16. maja. s. V zvezi z novico o sklenjenih dogovorih med vichysko vlado in Reichom zagotavljajo, da je vlada Združenih držav ukinila odhod tovornih parnikov, ki so bili namenjeni v francoski Maroko.

Bern, 16. maja. s. Različni francoski listi napadajo delovanje ameriškega poslanika v Vichiju. »L'Ouvree« ga vabi k večji skromnosti v kretnjah in besedah. »Nouveau Temps« zagotavlja, da Francija ne zahteva od Amerike nobene pomoči. Francija želi le, da bi jo Združene države pustile na miru. Združeni državam gre pri tem samo za to, da obdrže solidarnost med angleškim in severnoameriškim kapitalizmom. Francija pa s tem nima nič opraviti, ker se je Evropa odrekla kapitalizmu.

Albanija ni več vojno področje

Rim, 16. maja. s. Uradni list bjavlja razglas Duceja Fašizma, prvega Maršala Imperija ter poveljnika vseh čet na vseh bojiščih, ki razglasa, da je ozemlje albanskega kraljevstva prenehalo biti operacijsko področje. Razglas obenem ukinja tudi ustanovo vojaškega sodišča v teh krajih. Odločba stopi v veljavo 20. maja z objavo v Uradnem listu Kraljevine Italije.

Avstralija bo imenovala zastopnika v Čungkingu

Sanghaj, 16. maja. s. Uradno poročajo iz Sydneya, da je avstralska vlada sklenila imenovati lastnega zastopnika v Čungkingu. Poročilo pravi, da se je Avstralija za ta svoj korak odločila zato, ker se zaveda velike odgovornosti, ki jo je prevzela na Tihem morju.

Izgube med italijanskim delavstvom v Albaniji

Rim, 16. maja. s. »Lavoro Fascista« piše, da znašajo izgube med delavstvom, ki je bilo mobilizirano za delo v zaledju bojišča, in sicer v času vojaških operacij v Albaniji od 28. oktobra 1940 pa do 23. aprila 1941 sledeče:

Zaradi sovražnikovih napadov jih je umrlo 43 (34 Italijanov in 9 Albancev), izgubil se je eden. Ranjenih je bilo 77. Zaradi nesreč je umrlo 61, zaradi malarije 26, kar da skupaj 130 umrlih.

Švica je prepovedala prodajati svinjsko meso

Bern, 16. maja. s. V času od 19. do 31. maja je v vsej Švici prepovedano prodajati in kupovati izdelke iz svinjskega mesa.

Nemci zavračajo govorice, da mislijo njihove čete iti skozi Španijo

Berlin, 16. maja. s. Na merodajnem nemškem mestu so odločno zanikali vse govorice, da misli nemška vlada zahtevati v Madridu dovoljenje za prevoz svojih čet skozi špansko ozemlje. To so fantastične izmišljotine, ki so bile vržene v javnost z namenom, da bi gotove sile lahko v kalnem ribarile.

Ubit angleški diplomat

Newyork, 16. maja. s. Iz Londona poročajo, da je bil zaradi nemškega letalskega delovanja nad Londonom ubit britanski diplomat Maurice Berkel Ingram, ki je bil v zunanjem ministrstvu strokovnjak za jugovzhodno Evropo.

Bolgari v Ohridu

Sofija, 16. maja. s. Včeraj so bolgarske čete vkorakale v Ohrid, katerega je italijanska vojska prvega in drugega aprila osvobodila izpod srbske oblasti. Poročilo o tem dogodku je med bolgarskim ljudstvom vzbudilo veliko veselje in zadovoljstvo, zlasti zato, ker je prišlo na godovni dan kralja Borisa. Za to priložnost je bila v sofijski katedrali Aleksandra Nevškega slovesna zahvalna služba božja.

Ameriški bombniki na Honolulu

Washington, 16. maja. s. Vojni minister je izjavil, da je prispelo na letališče Hickamfield v bližini Honolulu 21 štirimotornih bombnikov, ki so odletela iz San Franciska pod poveljstvom divizijskega generala Emmons, poveljnika vojnega letalstva.

Delovanje italijanskega in nemškega letalstva v Severni Afriki pri dosedanjih bojih

Berlin, 16. maja. s. »Deutsche Allgemeine Zeitung« prinaša zanimiv članek o nalogah italijanskega in nemškega letalstva v Afriki. List posebno poudarja trdo preizkušnjo, katero morajo prestajati piloti, posadke letal in organizacija na področju, kjer je treba premagati neštivilne težave vsake vrste. Ves pomen delovanja nemškega letalstva skupaj z italijanskim letalstvom za osvoboditev Libije izpod Angležev, se lahko vidi iz prednosti, ki so jih doslej uživali Angleži:

1. Angleška letala so nad Severno Afriko letela s posadkami, ki so se leta in leta telesno vežbale v kolonialni službi in so se popolnoma prilagodile podnebnju in se seznanile s tamkajšnjimi zračnimi razmerami.

2. Egipt je pomenil za angleško letalstvo najboljše strateško zaledje in pomembno središče za preskrbo.

3. S Tobrukum, Derno in Bengazijem je imelo angleško letalstvo v rokah strateške točke, ki so bile najpomembnejše v Severni Afriki, ker so omogočale tudi naglo preskrbo s strelivom in gorivom.

4. V oblasti angleškega letalstva je bila črta

Benghazi—Sollum—Barce, kjer se vleče najpomembnejša obrežna cesta.

5. S posejstjo Cirenajke, ki je v podnebnem oziru najbolj ugodna in ima ob obrežju številne vodnjake, se je angleško letalstvo lahko redno oskrbovalo tudi z vodo.

Pod takšnimi pogoji se je začela in razvijala letalska ofenziva Osi proti britanskim silam. Medtem ko so kopenske sile sprožile napad, je letalstvo pomagalo v zraku ter je napadalo vse sovrainkove strateške točke in je končno s svojimi stalnimi napadi sovražnikov odpor tudi strlo. — Bombni napadi na Tripolis, s katerimi je Anglija mislila razdreti organizacijo nemškega ekspedicijskega zbora v Afriki, so v celoti zgrešili svoj cilj. Trdna volja, disciplina in železna organizacija nemške vojske in popolno sodelovanje z italijansko vojsko, so premagale vsako zapreko. S padcem El Agheite in Aghedabije, se je na bojišču Osi pojavilo novo dejstvo, namreč, hiter napredek, ki je v kratkem pognal napadalca iz Libije. Letalstvo postaja od dne do dne silovitejša, ker so se letalci v mnogih poletih že izvežbali in so se v celoti seznanili s posebnostmi afriškega ozračja in podnebja.

Učinkovit italijansko-nemški napad na Malto

Vojno področje, 16. maja. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Preteklo noč so skupine letal nemškega letalskega zbora in italijanske letalske skupine napadle letalska oporišča in pristanišča na Malto. Vremenske razmere niso bile ugodne in letalci zaradi nizkih oblakov niso mogli natančno razločiti ciljev, ki so se jih namenili napasti. Nemška letala so vrgla več ton eksploziva na letališke naprave in na pristanišča, na letališče Venezia in na pristanišče v La Valetti. Bombe so povzročile razdejane in požare na vsem napadenem po-

dročju. Italijanske skupine letal pa so napadle letališče Micaaba, na katerem so bile prej opazile premikanje letal in graditev novih skladišč za vojni material. Letalci so zagnali več ton bomb vseh kalibrov, ki so povzročile obsežne požare, vse naprave pa so bile ponovno razdejane in skladišča popolnoma opustošena. Reakcija sovražne protiletalske obrambe je bila, kakor po navadi, najhujša. Številni reflektorji so poskušali preprečiti italijansko-nemški napad in skušali pred sovražnimi letali zakriti najvažnejše objekte. Toda to se jim ni posrečilo.

Arabci so se v Iraku prvokrat uprli angleškemu gospodstvu

Berlin, 14. maja. DNB. Sedanja vojna v Iraku pomeni popolnoma novo obdobje v boju za arabsko svobodo, piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«. Pisec je dobro poučen o razmerah v Iraku in na Vzhodu, ker je mnogo potoval po teh deželah. Med drugim ugotavlja sledeče:

1. Med tem, ko so se Arabci v Palestini uprli proti Judom, se je v Iraku zgodilo prvič, da so

se Arabci uprli proti Angležem.

2. Prvi odkrit boj proti Britaneem je bil sprejet v arabskem svetu kot najboljša pot za narodno svobodo.

3. Niso bile neorganizirane čete, ki so se uprle Angliji, temveč iraška država, »središče arabskega boja za svobodo« po svetovni vojni in eden izmed najmočnejših činilev v arabskem svetu, ki se bojuje za bodočnost. Najbolj nadarjeni, najbolj patriotični in najbolj ambiciozni Arabci, ki so bili potegnjeni v britanski tabur v svetovni vojni z velikimi obljubami, so sledili kralju Feisal v Bagdad, ker se angleške obljube niso uresničile. Ti voditelji so se sestali v Iraku ter ugotovili, da je bilo arabsko prebivalstvo te države najmanj izkoriščano in izropano, saj je tudi pod turškimi zakonom ohranilo svojo daljnosežno neodvisnost. Egipt je v resnici še vedno bogata vzhodna arabska pokrajina, toda iraški petroleji in njegova velikaanska proizvodnja bo prekašala bogastvo Egipta. V sedanjih vojni med Arabci in Anglijo je treba razlikovati islamsko in arabsko gibanje. Bagdad ni navdihnjena z verskimi idejami vsega Islama. Arabski politiki so navdihnjena z nacionalnimi idejami vsarabskega gibanja. Osebnе zveze pa dajejo možnost gledanja tudi z verskega gledišča.

Sedanjí predsednik vlade Rašid Ali el Ghailani je član družine, ki vodi neko versko ločino, kar je zelo pomembno v vsem mohamedanskem svetu v Indiji in Turčiji. Jeruzalemski mufti, ki se nahaja v Bagdadu, ima po drugi strani zopet poseben vpliv na islamski svet.

Roosevelt namerava zaenkrat le razširiti patrole vojne mornarice na Atlantskem morju

Newyork, 14. maja. s. Odločitev Rooseveltovega govora smatrajo za zelo pomemben dogodek, piše »Newyork Post« iz Washingtona. Vlada Združenih držav se nahaja na razpotju zunanje politike. Na Roosevelta pritiskata vedno bolj dve nasprotni politični struji ter mu s tem otežkočata odločitev. Kakor se zdi, nadaljuje časopis, je položaj Angležev vsak dan bolj resen. Iz Anglije prihajajo uradna in zasebna zagotovila, da Velika Britanija brez pomoči ameriškega brodograja ne bo mogla več dolgo zdržati. Zadnji poskus za pridobitev javnega mnenja za angleško stvar so bili brezuspešni. Razen tega piše, »Newyork Post«, da je Roosevelt črtal iz govora nekega člana vlade zahtevo po takojšnji vojni napovedi in po uvedbi spremljave. Na ministrstvo ugovore je Roosevelt baje dejal: »Mi ne bomo napovedali vojne in tudi ne bomo ustanovili sistema konvojev. Vsak oborožen napad mora priti z nemške strani«. Ta izjava

Trije ledenjaki letos in druga leta

Dnevi od 12. do 16. maja so bili zdaj lepi, zdaj spet mrzli in deževni

Ljubljana, 15. maja. Poljedelci, vrtnarji in sadjarji, ki prebivajo in žive v obsežnem, tako imenovanem ljubljanskem deževnem ozemlju, obsegajočem velik del Gorenjske, kraje od Gornjega grada do Celja in proti jugu na Dolenjsko, so pri svojih poljskih, vrtnarskih in sadjarskih delih vedno polagali veliko pozornost na vremenske pojave, pojavljajoče se sredi meseca maja. Ti pojavi so bili dostikrat odločilni za saditve poljskih pridelkov, kakor fižola in cvetja, ki je občutljivo še za pomladanski mraz, posebno za slano. Dnevi od 12. do 16. maja, ko godujejo trije ledeni mraz, Pankracij, Servacij in Bonifacij ter končuje njih vremenski režim Zofija navadno z dežjem, so bili mnoga leta prav kritični. Meteorološki zavod ima za zadnjih 21 let zbrane na videz suhoparne vremenske podatke, ki nam odkrivajo, kakšno vreme je te dni vladalo v naših krajih, v ljubljanskem padavinskem pasu. Kako je bilo vreme v zadnjih letih.

Kakšno je bilo vreme te dni leta 1937? Lepo in povoljno. Prvi dan, 12. maj, je bil zjutraj sicer hladen, podnevi lep in sončen brez dežja. Najnižja jutranja toplota je bila takrat +7,4°, najvišja +20,40° C. Servacij in Pankracij, 13. in 14. maja, sta z dežjem nagajala. Bil je 13. maja zmerno deževen dan. Ta dan je bilo od zjutraj do polnoči v presledkih dežja za 1,7 mm. Splošno hladno. Najnižja jutranja temperatura +9,8° C, najvišja +16,9° C. Naslednji dan, 14. maj, je prinesel okoli 7 zjutraj močan nali. Padlo je 7,6 mm dežja. Drugače ni bilo slane. Zofija je bila nato brez kaplje dežja in silno vroča. Zjutraj je bilo +7, popoldne pa +22,6° C. To leto smo 20. majnika imeli hudo vročino, kar +27° C. In mladina se je takrat že kopala na Ljubljani in v Savi. Majnik tega leta je zaznamoval drugače le 12 deževnih dni z 80,8 mm dežja.

In leta 1938? Dan pred ledenjaki, 11. maj, je prinesel silovite nali, ki so trajali od polnoči do zjutraj. Padlo je 27,9 mm dežja. Pankracij je bil zjutraj zelo hladen. Hribi so bili s snegom pobeljeni. Najnižja temperatura +4°, najvišja +18° C. Prav tak je bil 13. maj, nizka jutranja toplota +2,8, najvišja +20,2° C. Naslednji dan, 14. maj, je bil zjutraj hladen, najnižja +4, najvišja +22° C. Bil je vroč dan. Tudi Zofija, 15. maja, je bila vroča, brez dežja. Vročina se je stopnjevala kar na +24,6° C.

Kako je bilo leta 1939? Dan pred ledenimi možmi je deževalo in grmelo. Pankracij je bil deževen in hladen ves dan. Dežja je bilo 4,7 mm. Servacij je popoldne grmel. Dežja za 3,3 mm. Najnižja toplota +5, najvišja +17,8. Bonifacij je bil hladen in ves dan je deževalo, od 8 zjutraj tja do 8 zvečer. Najnižja toplota +7,3°, najvišja 12,4° C. To leto pa je bila Zo-

fija v resnici prav mokra. Od dveh zjutraj tja do polnoči so se v presledkih vrstili hudi nali. Padlo je kar 23,4 mm dežja. Najnižja toplota +7,2, najvišja 18° C. Maj leta 1939 je bil v zadnjih desetih letih eden najdeževnejših. To leto je bilo 23 deževnih dni in je padlo 274,9 mm dežja.

Kako pa leta 1940? Predlanski ledenjaki so bili zelo muhasti! Že dan poprej je ponižno rosilo in močno grmelo. Prvi dan ledenih mož je bil v znamenju hudih nali, ki so trajali popoldne od 15,50 do 18,50. Torej dobre tri ure in je v tem času padlo 21 mm dežja. Hudo je grmelo. Servacij, Bonifacij in Zofija so bili zjutraj hladni, megleni in brez dežja, lepi in sončni. Jutranja toplota je bila med +4 do +6, najvišja pa te dni +16° do +19,1° C. To leto je imel maj 18 deževnih dni s 154,3 mm dežja. Letošnji maj je do 15. t. m. dosegel polovico te množine.

In letos so bili ledenjaki z Zofijo vsem poljedelcem, vrtnarjem in sadjarjem naklonjeni in dobri. Ponoči je nekaj časa deževalo s 14,8 mm dežja, drugi dnevi z Zofijo so bili zjutraj hladni, deloma megleni, podnevi vroči. Zofija je dosegla pravi rekord v temperaturi. Na soncu in na prostem je termometer zaznamoval +26° C, v senci pa +21° C. Popoldne so se začeli zbirati na severni strani oblaki, ki so napovedovali spremenljivo vreme. Splošno lahko rečemo, da so letošnji ledenjaki dobro ogreli zemljo in so pospešili rast. Ljudje hite v tem času devati v zemljo krompir, fižol in sadijo posebno sadike paprike, paradižnikov, zelja in drugo zelenjavo. Mnogi travniki prav v mestu so bili preorani v njive, kjer mnogi najemniki marljivo rahljajo in sade v prvi vrsti krompir in fižol. Bog nam daj dobro letino in veliko pridelkov na iscen.

Opozorilo Združenja trgovcev

Združenje trgovcev opozarja po nalogu oblasti vse trgovce, da morajo biti označeni s cenami v lirah in dinarjih prav vsi prodajni predmeti in ne samo oni, ki spadajo pod kontrolo cen. Od označbe cen, torej nikakor niso izvzeti niti luksuzni predmeti, kakor n. pr. kožuhovala, fini galant, predmeti, zlatnina itd. Kdor torej ne bo imel označenih cen na vseh predmetih, zlasti pa v izlozih, bo najstrožje kaznovan, zato se članstvo ponovno opozarja na gornja navodila oblasti in naj se vsak strogo po teh ravna.

Trgovci spekeristi, ki še niso poslali Združenju seznam o zalogi blaga (tudi negativno poročilo), naj to v izogib strogi kazni takoj store.

Poročilo nemškega vojnega poveljstva

Berlin, 15. maja. Vrhovno vojno poveljstvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Neka podmornica je potopila na severnem Atlantiku močno oboroženo 20.000 tonsko angleško pomožno križarko.

Letala so pri napadih na angleške oskrbovalne ladje potopila podnevi in zadno noč tri trgovske ladje s skupno 11.000 tonami in močno poškodovala dva nadaljnja velika tovarna parnika z bombami.

Bojna letala so napadla včeraj podnevi uspešno razne vojaške cilje v Angliji. Na nekem letališču so na tleh močno poškodovala več štirimotor-nih bojnih letal.

V Severni Afriki še zmerom živahno topniško in izvidniško delovanje pred Tobrukum. Tamkaj in

v okolici Solluma sta bila uničena še dva angleška oklopna vozova, razen tega pa zaplenjenih več topov in pripeljanih ujetnikov. Lahka nemška bojna letala so podpirala boje afriškega zbora z zelo uspešnimi napadi na angleško pehoto in kolone vozil v pokrajini okrog Solluma.

V Sredozemlju so bombardirali oddelki nemških letal ponoči in podnevi vojaške naprave na otokih Malta in Kreti z dobrim učinkom. Pri napadu lahkih nemških bojnih letal na dve letališči na otoku Kreti je bilo na tleh razdejanih 15 sovražnih lovskih letal. V letalskih bojih nad otokom so nemški lovci sestrelili 8 nadaljnjih letal.

Sovražnik ni priletel nad nemško ozemlje.

V času od 12. do 14. maja je sovražnik izgubil skupno 31 letal. Od teh je bilo 13 letal sestreljenih v letalskih bojih, trije s protiletalskimi topovi, ostanek pa uničen na tleh. V istem času so bila izgubljena tri lastna letala.

Posadka bojnege letala s poročnikom Plösom, podčastnikom Emilom, podčastnikom Schil-longom in desetnikom Köchelom se je posebno odlikovala z drznimi in uspešnimi napadi na oboroženo tovarno v južni Angliji.

Poročnik Kolbitz je pokazal kot vodja lahkega protiletalskega oddelka pri bojih v Severni Afriki posebno drznost in odločnost.

Nemčija je Rdeče morje prištel med vojno področje

Bombardirana bo vsaka ladja, ki bo vozila tod orožje za Angleže

Berlin, 16. maja. s. Odločba nemške vlade, da smatra odslej Rdeče morje za operacijsko področje, je po mnenju odločujočih krogov naravna posledica pospeševanja vojnih operacij v vzhodnem Sredozemskem morju. Pri Sollumu so italijanske in nemške čete stopile na egiptiška tla in Egipt meji na vzhodu na Rdeče morje. V ostalem pa je izliv reke Nila in Sueški prekop že dalj časa operacijski pas zaradi neštivilnih letalskih napa-

dov italijanskih in nemških letal na te kraje. Druga posledica tega stanja je dejstvo, da naraščajo v teh področjih nevarnosti, katerim se izpostavljajo parniki, ki so v službi Anglije, kakor parniki na Atlantskem morju. Potrebno je še enkrat ponoviti tisto, kar je Hitler izjavil v nedavnem svojem govoru, da bo namreč brezobzirno bombardirana sleherna ladja v spremljavi ali brez nje, ki se bo nahajala v blokadnem področju.

50.000 francoskih beguncev se vrača v zasedeno Francijo

Rim, 16. maja. s. Kakor določa pogodba, ki je bila lani sklenjena med francosko vlado in nemškimi oblastmi, je včeraj, 15. maja odpotovalo 50.000 beguncev, ki so se še vedno mudili v nezasedeni Franciji, na zasedeno področje. Francoska železniška uprava je dobila potrebna navodila, da pripravijo zadoštno število vlakov, s katerimi se bodo ti begunci odpeljali na svoje domove v zasedeni del Francije.

Vedno znova odhajajo oddelki portugalskih čet na oporišča na Azorih in na Capverdsko otočje. Čete vozijo s seboj večje število protiletalskih baterij.

Edgar Wallace:

Na sever, potepuh!

Robin je pogledal okrog sebe, a ni mogel najti nobenega skrivališča. Tisti, ki so bili v avtomobilu ju bodo brez dvoma zapazili in spoznali. Zagledal je na vratih železen obroč, ga zavrtel in težka vrata so se počasi odprla.

Ni bilo treba, da bi Robin svoji spremljevalki šele rekel, da naj mu sledi. Bila je preganjana že tako navajena, da je že pred njim smuknila skozi vrata na dvorišče.

Robin je zopet previdno zaprl vrata. Pes je še nadalje divje lajal. Ker se je avtomobil že zelo približal, sta si begunca mogla v svitu njegovih žarometov ogledati kraj, kamor sta pribežala. Ugle-dala sta v neposredni bližini goste grmovje in se po rokah in nogah splazila do njega; prav lahko se jima je bilo skriti v njem. Avtomobil se je med tem ustavil. Nekdo je izstopil, se približal vratom in jih s trusnim odprl. Z druge strani dvorišča, kjer je po vsej verjetnosti stala hiša, se je zaslišal glas nekega moškega:

»Ali si ti, Dik?«

»Da, jaz sem, Bil. Zal mi je, da sem tako pozen. Ali si slišal streljanje?«

Dik se je približal hiši; njegove korake je bilo vedno manj slišati.

»Kako? Streljanje? Res, zdi se mi, da sem nekaj slišal. Pes je že nekaj časa, preden si prišel ti, divje lajal. Kaj se je vendar zgodilo?«

»Oni vražji potepuh — oni lump, ki je umoril deklico iz Littleberga. Zasledili so ga v Murphyjevem lovskem revirju. Murphy se je delal, kot da mu ni nič mar, če mu s streljanjem plašijo fazane.

Ti tepci pa so začeli streljati drug drugega. Res pravi čudež je bil, da nihče ni bil ranjen. Odpeljal bom avtomobil v garažo. Res mi je žal, da sem se vrnil tako pozno...«

Glas se je znova oddaljil. Jasnó je bilo, da se Dik zopet vrača k vozilu. Zaslišalo se je zamolklo brnenje in avtomobil je počasi privozil skozi vrata ter zavil proti hiši. Cez nekaj minut so se vrata zopet zaprla.

»Pusti vendar, Dik! Saj lahko pride sluga ven in ga spravi pod streho.«

V tišini je bilo slišati ropot ključavnice.

»Bolje je, da ga takoj spravim na varno, dokler se oni lump potepa tod. Prejšnjo noč je nekje ukradel avtomobil, katerega so danes popoldne našli vrh kamnoloma. To je res vražji človek... Počakaj še, da vzamem svojo aktovko.«

»No, pridí že vendar,« je dejal drugi glas. »Saj ti jo bo šel lahko sluga iskat.«

»Ven — kar najhitreje,« je zašepetal Robin. Še nikoli ga ni videla tako razburjenega. »Pojdi proti železniški progi in me tamkaj počakaj.«

Oktober ga je nemudoma ubogala in se spravila skozi grmovje. A to ni bilo tako lahko, ker je Dik ugasnil luči avtomobila in v temi ni bilo mogoče najti prehoda, skozi katerega sta se splazila v skrivališče. Končno se ji je le posrečilo, da je dospela do vrat, jih previdno odprla in se izmuznila na cesto.

Sta je v smeri, katero ji je označil Robin in bila prepričana, da bo on skušal ukrasti avtomobil, kakor je to storil prejšnjo noč. Najbrž bi se bilo kaj takega zgodilo, če bi Dik ne bil vozila skrbno zaklenil.

Krenila je na desno. Ko pa se je že oddaljila kakšnih dvesto metrov, se je je polastil nek dvom.

Saj hiša je stala na levi strani. Ali se torej ne vrača po isti poti, odkoder sta prišla? Ustavila se je in začela premišljavati. Skozi drevje je zagledala luči vlaka. Torej prav... Začela je teči, ko je zagledala neke temne človeške postave. Na vsaki strani ceste je stala ena in se nista ganili, kakor da bi bili iz kamna. Srce ji je začelo burno biti in sapa ji je zastala. Morala je Robinu opozoriti, da jima sledijo. Hotela je urno zbežati mimo obeh senc, a ti sta se zganih in oba moška sta stopila proti njej.

»Oprostite nama, gospa!«

Po glasu je spoznala, da je to bil Rdečebredec. Izmed tisočev bi ga bila poznala.

VIII.

»Lahko noč!« je dejala Oktober in hotela iti dalje; toda eden izmed mož jo je pograbil za roko.

»Ali greste še daleč, gospa?«

»Ne... samo do one hiše... Domov grem. Prosim pustite me, drugače pokličem svojega brata.«

»Res nisem vedel, da imate brata. Ali si ti, Lenny, kaj vedel o tem. Prepričan sem bil, da ste uboga, osamljena sirota, ki nima nikogar več na svetu. A kaj tiči vaš potepuški soprog?«

»Ne vem, o kom govorite.«

Govorila je zelo glasno, tako da jo je Robin gotovo slišal. A že v naslednjem hipu jo je prešinila druga misel: Kaj, če jo bo slišal in ji prihitel na pomoč? Saj oba možakarja sta zasledovala njega in eden izmed njiju je bil sloviti metalec nožev...

»Čemu se vznemirjate — saj vam nihče ne namerava storiti ničesar hudega, kajne, Lenny?«

Rdečebredec se je ob sleherni priliki obračal na Lennyja, a ta je navadno molčal. Nato se je

sklonil k njemu in mu nekaj zašepetal na uho.

»Hm, hm,« je zagodrnjal Lenny; »že prav.«

Rdečebredec pa se je zopet okrenil k dekletu in dejal:

»Gospa, pridite z nama; odvesti vas hočeva k vašemu stricu. Sicer je najina družba zelo malo primerna za vas, saj je bil vaš gospod soprog mnogo boljši drug, a zaenkrat pač ni mogoče drugače, kajne Lenny?«

Opazila je, da sta bila ves čas v napeti pozornosti. Zdelo se je, kot da pričakujeta od nekdaj napada, da pa ne vesta odkod. Videla je tudi, ali bolje zaslišala je samokres v Rdečebredčevi roki. — Noč je bila tako temna, da je še postave obeh možakarjev komaj videla. Lunin krajec je že izginil, le zvezde so medlo svetile.

»Pridite!«

Rdečebredec ni izpustil njene roke. Počasi jo je vlekel za seboj. Lenny pa je obstal še za hip, nato pa jima je sledil. Ni se mu zdelo potrebno, da bi kakorkoli utemeljil ali opravičil svoje vedenje.

Bleda svetloba zvezd se je odbijala na nožu, ki ga je držal v roki.

»Ali ni naravnost pravilno, da ste se poročili s tako odličnim gospodom? Kako krasno je bilo vajino poročno potovanje, kajne gospa?«

»Česa se bojite?« je vprašala. »Ali je res treba, da hodite po rakovo? Če vas sedaj ustreli, padete gotovo name!«

Slišala je, kako je zajel sapo, nato pa se je začel tiho smeati; poznati je bilo, da njegov smeh ni bil iskren.

(Dalje sledi.)

Velik požar na Igu

Ogenj je zajel pet hiš in povzročil do pol milijona dinarjev škode

Včeraj popoldne ob pol petih je nastal na Igu velik požar. Ogenj je nastal zraven župne cerkve, odkoder se je zaradi močnega vetra, ki je pihal vse popoldne, hitro razširil na sosednja gospodarska poslopja. Razen petih poslopij, v katerih so stanovali ljudje, so ognjeni zublji zajeli še 2 hleva. Živino, ki je bila v hlevu, so hitro že domači rešili, zgorelo pa je nekaj voz sena, druge krme in živilskih pridelkov.

Ogenj je ljubljanskim poklicnim gasilcem najavil škodo. Mrzel. Takoj so odhiteli na kraj požara poklicni gasilci z dvema motor-nima avtomobiloma. Reševalce je vodil inž. Gričar in podvodja Rozman. Prav tako pa so bili na mestu tudi takoj pristopljivi gasilci, ki so tudi takoj odšli na pogorišče. Nje je vodil g. Bahar. Ljubljanski gasilci so prišli prvi na pogorišče, za njimi pa so v kratkem prišli tudi

domači gasilci in gasilci z Laverce. Pod enotnim vodstvom je gasilec kmalu uspelo, da so požar omejili, da se ni razširil še na druga poslopja, in začeli z gašenjem velikega ognja. Delo je bilo zelo oteženo, ker je veter raznašal iskre na vse strani in so morali gasilci budno paziti, da ne nastane ogenj še na kakem drugem koncu vasi. K sreči je bilo vode dovolj in so gasilci napeljali cevi od potoka, ki je bil kakih 500 metrov oddaljen od kraja, kjer je gorelo. Gašenje je bilo nevarno, ker so se podirale strehe, vendar se ni pri požaru dogodila nobena nesreča in so gasilci opravili svojo dolžnost nad vse častno. Ob tri četrti na osem zvečer so se gasilci vrnili v Mestni dom, dočim je nekaj domačih gasilcev še ostalo na pogorišču, da pogase ogenj, če bi še kaj pretih. Nastalo škodo so ocenili na več kot pol milijona din.

Naval na slaščičarne zadnje dni

Slaščičarne prazne — Teže hlebčkov in hlebcev

Uvedena je sedaj enotna moka za kruh in vse pecivo brez izjeme. Ni razlike med bogatim in revnim. Vsak naj bo zadovoljen, da more dobiti vse vsakdanji kruh. Ker ne sme biti v prometu bela pšenična moka, je nastala naravna posledica, da med drugimi tudi slaščičarne ne morejo več dobivati bele moke za svoje lepo pecivo in slaščice. Tu intam se žive brezvestni in spekulantski hrčkarji, ki znajo skrivati belo moko in z njo trgovati, toda kmalu jih bo zadelo kladivo pravice. Zadnje dneve je bilo opaziti izreden naval na nekatere slaščičarne in pekarnice. Ljudje so odnašali kar večje zavoje peciva in slaščic. Ponekod so se sladkosnedeži celo tepli za razne torte in slaščičarske dobrote. Nekatere slaščičarne so bile popolnoma izpraznjene. Slaščičarji bodo pa prav zaradi tega sedaj primerno omejili svoj obrat. Mnoge dobre mamice so hitele nakupovati torte za svoje miljenke.

Ko so ljudje prvokrat površno žitali maksimalni cenik št. 1, so se debelo čudili, kako je

mogoče, da je kruh v manjših količinah dražji kakor pa v večjih, da je kruh čim težji, tem dražji. To pa ni tako. Prezrli so namreč usodni »kge«, ki je bil tudi poleg napisan. Tako pomeni: kruh v kosih do 100 gr skupno v teži kg vseh kosov cena 5,80 din. Pek lahko napeče hlebčke v teži 100 gr, toda cena za hlebček je potem 0,58 din, ali okroglo 0,50 din. Pek re pečejo okrogle hlebčke, ki jih prodajajo po 1 din. Ali so ti hlebčki težki do 200 gr, je pač drugo vprašanje. Biti morajo težki nad 100 gr, in je zadeva v redu. Cena za hlebčke od 100 do 200 gr je določena na 1,08 din. Velike hlebce enotnega kruha, ki morajo tehtati od 500 do 1000 gr, peki prodajajo po 6 din, ko je cena drugače določena na 5 din. So še mnoge druge zanimivosti, ki jih bo kronist počasi objavil. Sedaj je mnogo pekov ovađenih državnemu pravdniku, ki bo proti njim uvedel kazensko postopanje, ker so zakrivali razne prestopke proti uredbi o cenah.

Poostreno preganjanje draginje v Ljubljani

Tržno nadzorstvo je do sedaj poslalo sodišču že 70 ovadhb

Poostreno preganjanje draginje se pozna prav ugodno na ljubljanskem živilskem trgu in tudi že po vseh trgovinah in lokalih mestne občine ljubljanske. Mestnemu tržnemu uradu je namreč sedaj dodeljenih 13 tržnih organov več kot jih je imel prej. S tako pomnoženim osebjem tržni urad ne preneha nadzorovati blago in cene na Vodnikovem in Pogacarjevem trgu, prav tako pa prav strogo pazi na blago, cene in snago po vseh ljubljanskih trgovinah, gostilnah in drugih lokalih. Za ta namen je mestni tržni urad razdelil občino na 6 okrajev, ki jih neprestano preiskuje in nadzoruje 7 tržnih organov. Kupci in gospodinjje so prav zadovoljne zaradi uspehov, ki jih je dosegel tržni urad pri preganjanju prekupevalcev in prekupevalcev. Učinek se že pozna pri cenah najrazno-

vrstnejših živil. Tržno nadzorstvo je pa tudi zelo strogo in je doslej poslalo že 70 ovadhb sodišču. Vsa ta prizadevanja, nadzorstvo in strogot pa ne bodo nič pomagala, če bo občinstvo blago samo dražje plačevalo kot je predpisano. Tudi taki ljudje, ki blago plačujejo nad maksimalnimi cenami, so večkrat najeti od prodajalcev in prekupevalcev. Prodajalci in prekupevalci hočejo namreč s fingiranimi kupčijami po visokih cenah ljudi zapeljati, da bi tudi vsi drugi plačevali tako visoke cene. Seveda si bo zato treba tudi take kupce, ki plačujejo previsoke cene, ogledati bolj natančno in si jih zapomniti ter prav tako kaznovati kot druge grešnike zoper protidraginjske naredbe in predpise.

Prva predstava »Seviljskega brivca« v Operi

Po daljšem času je naša Opera uprizorila novo delo. Sinoči smo namreč prisostvovali premieri »Seviljskega brivca«, italijanskega skladatelja Rossinija, ki je mimo svojih številnih opernih del s tem najbolj zaslovel po vsem kulturnem svetu. Uprizoritev je bila dobra v režijskem in glasbenem področju. Režiral je g. višji režiser Ciril Debevec, dirigiral pa g. dr. Danilo Švara; zbor je našel diral g. Radko Simoniti. Tudi scenarija je bila dobra; v »Gledališkem listu« pa ni navedeno, kdo jo je zamislil in napravil.

Brivca Figara je prav lepo podal g. Janko, ki je tudi po pevski strani podal mnogo lepega. Njegov Figaro je bil dobro zamišljen in podan vsega skozi prepričevalno. Menda spada ta vloga med njegove najuspešnejše in najboljše. Tudi občinstvo je za njegovo lepo pevsko prednašanje nagradilo s priznanjem pri odprti sceni. Po daljšem času je stopil na odsko deske g. Betetto v vlogi učitelja glasbe Bazilija. Tudi ta je za dobro kreacijo žel velik uspeh. G. Betetto je bil glasovno svež, za dobro glasbeno interpretacijo je tudi on dobil priznanje avditorija. Grofa Almaviva je predstavljal g. Banovec, ki smo ga prvič videli v letošnji sezoni na našem odru. Kar zadeva njegovo kreacijo, moramo reči, da v celoti ni popolnoma prepričan, kajti zamisel tipa svojega junaka se je v igri trgala in se zgubljala v manj pomembnih gestah. Glas njegov ima svežo barvo, utirajo pa peveca višine; v srednji legi je glas najboljše; sem pa tja se je pokazala nesigurnost v intonaciji. Sicer pa je interpretacija lepih melodij navdušila občinstvo. Uspešno se je uveljavila kot Rozina ga. Ivančičeva, kateri se je v igri čutila Debeveva instrukcija v pozitivnem smislu. Ceraavno ni še zmogla izkristalizirati zaključnega lika v mejah danega tipa, je vendar bila igralsko mnogo boljše in prepričljivejša. Za koloraturne speve je tudi ona bila deležna toplega sprejema. Njen glas, odnosno petje se postopoma boljše; spremlja pa njen glas še vedno neki prizvok in jo zavaja v intonacijsko nesigurnost na tem ali onem mestu, vendarle čim

dalje manj. Dober zdravnik Bartolo je bil tudi g. Župan, ki je letos podal svojo najboljšo vlogo. Nastopili so še g. Dolničar kot Almavivin sluga Fiorello, ga. Španova kot Bartolova sobarica Berta, g. Anžlovar kot poveljniški stražar in kot Bartolov sluga Ambrosio g. Perko; vsi so zadovoljili. Prav tako tudi zbor. Režija je dosegla več prav posređenih situacij, ki so izvajalce mnogo dobre volje in smeha. Tudi orkester pod že omenjenim dirigentom je bil dober. Predstava zasluži zanimanje in mnogo obiska.

V treh vrstah ...

Manj hmelja v Savinjski dolini. Kakor so določile nemške oblasti, bodo morali savinjski hmeljarji skrajšati hmeljske nasade za eno tretjino. Kdor pa prideluje manjvredne hmelj, bo moral pa sploh hmeljarjenje opustiti.

Predora ne bo več med Pragerskim in Slovensko Bistrico. Med zadnjimi dogodki so ga poglali v zrak bežeči jugoslovanski vojaki. Predora pa ne bodo več obnovili, kajti vsa odstranjevalna delo so usmerjena tako, da vso zemljo odvažajo proti Slovenski Bistrici.

Na pol meseca pol kilograma sladkorja. Toľko bodo namreč dobili člani Zadruga državnih uslužbencev v Mariboru. Člani bodo dobili tudi tri decilitre olja ali odgovarjajočo količino masti.

Živila iz Hrvatske v Dalmacijo bodo smeli izvažati. Tako so se dogovorile italijanske in hrvatske oblasti. Sporazum je takoj stopil v veljavo. V Dalmaciji že pričakujejo prve pošiljke živil.

Rumen trak na levi roki bodo morali odslej nositi Zidje v Osičku. Na traku bo narisana Davidova zvezda in številka. Zidje, ki so bili člani frimazonske lože, pa bodo morali poleg traka na levi nositi še enak trak na desni roki.

Radjske aparate morajo izročiti v 24 urah vsi Srbi in Zidje v hrvatski državi in tudi one, ki jih ne uporabljajo.

Napad na Beograd je zahteval 15.000 žrtve

Stokholm, 16. maja. s. Kakor poročajo iz Beograda, so izpod ruševin bivše jugoslovanske prestolnice izkopal do 1. maja že 10.000 trupel tistih, ki so postali žrtve nemških letalskih napadov tedaj, ko se je pričela nemška vojaška akcija na Balkanu. Vendar pa vseh žrtve še niso izkopal. Kakor misli beograjski policijski šef, je pod razvalinami podrtih hiš še vedno okrog 5000 mrtlic.

Vsem ki se vozijo po šentviški tramvajski progi

Prestopanje na šentviški tramvajski progi je uprava mestne električne cestne železnice morala uvesti v interesu potnikov, da odpravi velike zamude, ki jih povzročajo pregledi na meji. Zato bo od sobote 17. t. m. dalje treba vsem potnikom proti St. Vidu izstopiti pri hiši št. 297, kjer se izteka Vodnikova cesta na Celovsko cesto. Iz mesta bodo namreč tramvajski vozovi vozili samo do tja, iz St. Vida pa do križišča nad tovarno Sora.

Pridite po izgubljene stvari na policijo!

Mnogo več je stvari, ki jih ljudje izgube, kakor najdemo. Na svetu je pa vendar še nekaj poštenjakov, ki najdene stvari takoj javijo na policijo, in če imajo ti predmeti kako večjo vrednost, dobi zanje tudi zakonite odstotke. V mesecu marcu in aprilu so poštenjaki javili oziroma prinesli naslednje predmete: (omenjamo samo važnejše najdbe): 1 trenčkot svetle barve s svileno podlogo, ročni voziček, prometna knjižica na ime Rešk Alojz, 1 bankovec za 1000 din, 4 bankovci po 100 din, zlata damska zapesna ura, zlata ovratna verižica s križcem, moška nikljasta ura s črkami A. C., 4 moške usnjene denarnice, 1 denarnica s tremi ključi, 4 delavske knjižice na imena: Lampič Josip, Zetaci Reza, Müller Ana, Rola Karel; v železnih vagonih pa so našli: zapesno uro, 2 fotoaparata, 3 moške plašče, 2 usnjata suknjica, 2 platnena suknjica, 4 damske plašče, 1 površnik, 11 moških klobukov, 41 moških dežnikov, 21 ženskih dežnikov, 25 aktovk, 5 nahrbtnikov, 15 kovčegov z različnimi predmeti.

Kdor pogrša kakšno od navedenih stvari, naj se oglasi na policijo, vendar pa bo moral dokazati, da je zahtevana stvar res njegova.

Seznam

konj, vozil in opreme iz občine Cerknica, ki so bili danj na veže in še niso najdeni. Živina, kakor tudi oprema in vozovi, so opremljeni z vžganimi številkami, in sicer:

Štev. 3, konj Fuks, 160/175; 5 kobila Fuksa; 9 konj Pram; 11 konj Fuks; 12 konj Pram; 15 kobila Fuksa; 16 črn konj; 17 konj, teman Fuks; 18 konj Fuks; 50 konj Fuks; 62 konj Fuks; 96 voz in komat; 101 konj Fuks s sivkasto grivo in voz; 178 kobila Fuksa; 180 Fuks, zadnja desna mala bela, ozko in dolgo lisa na glavi. 3 let, številka je bila privezana na grivo; 181 črn konj; 279 konj Fuks; 952 konj Fuks; 953 konj Fuks; 955 konj Fuks; 956 konj, teman Fuks; 958 konj Fuks z liso na glavi; 958 konj Pram; 959 konj, teman Fuks; 1256 konj, črne barve, na zadnji nogi bela lisa; 1358 kobila Fuksa, 159/180 cm.

Konji, vozila in oprema, ki niso opremljeni s številkami:

konj Fuks, 12 let; konj Fuks, z dolgo belo liso na glavi, leva zadnja noga malo bela; kobila Fuksa, temno-rjavca barve, dolga lisa na glavi, zadnja desna mala bela, 4 leta; konj Fuks, 15 let, z liso na glavi, na zadnjem levem stegnu ima črko L, na istem stegnu ima velik obronek, slabo raščeren rep in slaba griva, dalje dve opremi in dva voza z lojtrami; kobila, čista Prama, 4 leta, z opremo; konj Šimel, zelenkast, 165/177 - 1936; voz v dobrem stanju in komat; voz in komat; voz v dobrem stanju in komat; konjska oprema; konj Fuks, 7 let, malo bele dlake na glavi, oprema in voz, kolesa pri vozu nova, 6 cm široka; konj Pram, 4 leta, in voz, 2 komata in kobila Prama, 5 let; konj Fuks, malo podolasto liso na čelu; črna kobila, 10 let, 159/180, na glavi malo dolgo lisko, leva zadnja bela, sprednja desna mala bela; konj Fuks, veliko liso na čelu; konj Fuks, 8 let, dolga lisa na glavi, 189/- in voz z opremo; konj Pram, z majhno belo liso na glavi, 3 leta; 2 konja Fuksa, z belimi lisami na glavi, po 3 leta stara, in oprema; konj Šimel; črn konj, 8 let; konj Fuks, 26 let; voz in oprema.

Opis bicikljev, ki še niso najdeni:

Ev. št. 225105, znamke Myffa; ev. št. 225061, znamke Patria, Tipa 2535 G; št. kolesa 764950, tov. št. znamka Vesta; kolo, črno, tov. št. 53551; kolo, ev. št. 230510, znamke Elektra.

Občina Cerknica v imenu lastnikov navedene živine in drugega, nujno prosi vse one, ki jim je kaj znanega, kje se ta živina in drugo nahaja, naj to sporoči svoji občini ali pa občini Cerknica.

V mariborskem gledališču nemška predstava. Uprizorili so opero »Prostostrelec«. Gostovalo je graško gledališče.

Koledar

Danes, petek, 16. maja: Janez Nep. Jutri, sobota, 17. maja: Pashal, sp.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

† O. Alojzij Žužek D. J. Včeraj, 15. maja ob 5 jutraj je v mariborski splošni bolnišnici za pljučnico umrl znani ljudski misijonar o. Alojzij Žužek, duhovnik Družbe Jezusove. Njegovim tovarišem, prijateljem in znancem priporočamo dušo blagega pokojnega patra v pobožno molitev.

1 Nočne častilce presv. Zakramenta v ljudno vabimo, da se udeležijo izrednega čestčenja v stolnici, ki bo danes v petek 16. maja zvečer po šmarnični pobožnosti od pol 8 do pol 9. Opravile se bodo, kakor navadno vsako leto pred praznikom zavetnika sv. Paskala, molitve 10. ure: Zahvala za božje dobrote. Opozorite na to izredno molitveno uro v stolnici tudi svoje tovariše.

Vstopnice za simfonični koncert Ljubljanske Filharmonije so že v predprodaji pri blagajni Kina Union. Samo Hubad, sin pokojnega mojstra Mat. Hubada, stopa s tem koncertom pred naše občinstvo prvič kot samostojni vodja velikega koncerta. Na sporedu je »Concerto grosso« slavnega italijanskega skladatelja Corellija, Simfonija v h-molu L. M. Škerjanca, ki bo v celoti prvič izvajana, »Violinski koncert« novejšega ruskega komponista Glazunova, ki je v kompoziciji in instrumentaciji učenec slovitega Rimski-Korsakova ter končno znamenita Peta simfonija L. v. Beethovna, tega muzikalnega genija. Kot solist sodeluje docent K. Rupel. Ker vlada za ta koncert izredno zanimanje, si preskrbite čimprej vstopnice.

V počastitev spomina blagopokojnega gospoda prorektorja dr. Rada Kušeka, je gospod rektor dr. M. Slavič poklonil Akademskemu podpornemu društvu znesek 500 din. Časten spomin uglednemu akademskemu učitelju, darovalcu iskrena hvala!

Vsi vlagatelji Poštne hranilnice, ki stalno prebivajo na ozemlju Ljubljanske pokrajine, naj takoj — najkasneje pa do 31. maja t. l. — prijavijo svoje vloge na posebni tiskovini, ki jo dobe na vsaki pošti ali pa na blagajni Poštne hranilnice.

Za nocojšnji komorni koncert vlada veliko zanimanje. Komorni večer bodeta izvedla dva naša umetnika in sicer pianist Aneta Trost in violinist Jan Slais. Na sporedu so tri sonate za klavir in violino, ki so jih napisali: Corelli, Beethoven in Janacek. Opozorjamo vse posetnike nocojšnjega večera, ki bo začel ob 20 na točen začetek in da bo konec še pred 22. uro. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

Brezposelni učitelji naj se zaradi evidence javijo v prostorih učiteljske organizacije.

Obširna seznam konj in volov je sestavil ljubljanski mestni vojaški urad ter ga dal na razpolago vsem dnevnikom in ga razposlal tudi vsem občinam Ljubljanske pokrajine. V seznamu so predvsem navedeni ter opisani konji in volji, ki jih je mestni vojaški urad našel v ljubljanski občini, nato jih pa oddal zanesljivim gospodarjem po ljubljanski občini in tudi v okoliške občine v oskrbo. V seznamu je pri vsakem konju in volu tudi natančno napisano, kje je sedaj v oskrbi. Če torej kak lastnik v seznamu ugotovi svojega konja ali vola, naj ga gre najprej pogledat k gospodarju, ki ga ima sedaj v oskrbi. Ko se prepriča, da je konj ali vol res njegov, naj pride lastnik s skrbnikom ter z listinami šele v Ljubljano na mestno pristavo v Povšetovi ulici št. 12, kjer bo po pregledu listin in konja ali vola lastnik dobil svojo žival vrnjeno. Razen tega seznama je pa mestni vojaški urad ljubljanski razposlal tudi sezname, ki so jih napravile druge občine o tamkaj najdenih konjih in volih. Tudi v takih primerih naj lastnik gre najprej tja, kjer se sedaj konj nahaja ter uredi vse tako, kakor je treba urediti v ljubljanski občini, seveda ne v Ljubljani, temveč v tisti občini, kjer je sedaj konj ali vol.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 19.

Petek, 16. maja, ob 15: Othello. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 14 din navzdol.

Sobota, 17. maja: »Učenjak«. Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 18. maja: »Komedija zmešnjav«. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 19. maja: Zaprt.

Opera. — Začetek ob 19.

Petek, 16. maja: zaprt.

Sobota, 17. maja: »Ples v maskah«. Red B.

V nedeljo Ljubljana: Mars

To nedeljo se bo začelo pokalno tekmovalno ljubljanskih nogometnih moštev. Sodeloval bo 11 moštev. To nedeljo jih bo nastopilo šest. Popoldne ob 10 se bosta srečala stara rivala Jadran in Svoboda. Popoldne pa za pokal ob 14 moštvo Ljubljane in Mladike, ob 17.30 pa bo prvo moštvo Ljubljane odigralo prijateljsko tekmo z Marsom.

Iščem dva vola

z žigom štev. 11 in 30 na rogovi. Kdor bi kaj vedel za njiju, naj sporoči proti nagradi na Rožanc Anton, Cerknica pri Rakeku 284.

Charlie Chan v San Franciscu

»Tudi najbistrejše oči so včasih slepe, toda to pri vaših ni, gospodična! Pred tremi tedni sem odšel iz Honolulu, da bi se prepustil zabavi in odmoru. Toda posel me je takoj prevzel in tako se sam sebi zdim pismonosca, ki prebije svoj odmor v dolgih napornih sprehodih. Toda na srečo sem prišel do cilja in sedaj se vsega srca vračam v svoj mali dom na hričku Punchball.«

»Razumem Vas,« je rekla Morrow.

»Zonizate vas prosim za oprostenje, toda razumete me ne. Premišljam še, ali bi vam priznal, kaj me tako vleče domov. V kratkem bom postal človek.«

»Ali prvokrat?« vpraša Kirk.

»Ne. Enajstič.«

Potem pa je to za vas stara stvar, je pripomnil Ranken.

Ta stvar nikdar ne ostari. Boste že sami spoznali. Toda to so moje zasebne majhne zadeve. Zbrali smo se tukaj v čast našega odličnega gosta,« je rekel Kitajec in se obrnil proti siru Frederiku.

Bili Ranken je že mislil na svoj članek in v tem smislu je rekel:

»Mislim, da bi bilo prav, če se srečata, ker bosta oba istega mnenja, da

igra znanost v kriminalistiki silno malenkostno vlogo.«

»To je posledica mojih izkušenj,« je dejal sir Frederik.

»Z velikim veseljem vidim, da gre veliki um sira Frederika po isti poti, kakor moja skromna misel. Zapleteni znanstveni procesi so videti zelo poučni v knjigah, toda v dejanskem življenju malo veljajo. Naša obrt nas dovaja z ljudmi in njihovimi strastmi. Kateri je najpogostejši vzrok umorov? Mrznja, grabežljivost in maščevanje. Ljudje more, da bi za zmerom zapečatili usta, ki bi jih utegnili izdati. Človeka je treba poznati.«

»Tako je,« je pritrdil sir Frederik.

»Predvsem je treba računati s človeškim slabostmi. Kar se mene tiče, sem mogel le zelo malo uporabiti nove izume. Vzemimo na primer diktafon. V Scotland Yardu je popolnoma odpovedal. In do kakšnega rezultata pa ste prišli vi, tovariš, s svojimi načini?«

Chan je skomizgnil z rameni:

»Slučaj... skoraj vedno slučaj...«

»Vi ste preveč skromni. Na takšen način ne boste prišli daleč.«

»Gre za to, kam mislim priti.«

»Vi imate pravico biti ambiciozni,« je rekla gospodinja Morrow.

Chan ji je zelo resno odgovoril:

»V moji glavi obstoji silno preprosta označba sreče: enostavna hrana za glad, izvrstna voda za žejo in roka za podglavje. In kaj je ambicija? Rak, ki glo-dja srce belih ljudi in jim ne pusti, da bi uživali v izpolnjenih željah. Ali napada ta bolezen tudi srce belih žena? Upam, da ne.«

Deklica je povesila oči.

»Morebiti,« je nadaljeval Chan, »smo žrtve vzhodnjakega gledanja na svet. Kaj je človek? Samo neznan člen v veri-gi, ki veže sedanjost in preteklost. Niti za trenutek nikoli ne pozabim na svojo vlogo člana, nepomembnega člana, ki veže kosti mojih prednikov z deset otroki — morebiti že z enajst — na malem hričku Punchballu. In čakajoč na svoj konec, se lotevam dolžnosti, ki prihajajo nad me.«

Obrnil se je k siru Frederiku:

»Rad bi, da bi mi pojasnili neko vprašanje, katero poznam iz knjig. Pri svojem delu v Scotland Yardu, se zdi, da greste vedno po isti sledi, ki jo imenujete glavno sled.«

Sir Frederik je pritrdil.

»Da, to je naš

nam primeri, da kakšne stvari ne moremo rešiti, nam tedaj naši kritiki očitajo, da je do tega prišlo edino zaradi našega načina. Trdijo, da iz tega razloga nismo mogli najti krivca tudi pri tistem znamenitem zločinu v Elly Placeu.«

Vsi so napeli ušesa. Ranken je blagoroval samega sebe: napisal bo zanimivejši članek v vsem svojem časnikarskem življenju.

»Priznati moram, da mi ta primer ni zadosti poznan,« se je obrnil k siru Frederiku.

»Tudi meni bi bilo ljubše, da nisem nikdar slišal zanj. To je prvi resni primer v moji službi, odkar sem stopil v službo Scotland Yarda. Zal mi je, da moram priznati, da tega primera nisem mogel pojasniti.«

Ko je pojedel svojo solato, je odrinil krožnik.

»Čujte, na kratko vam bom povedal, za kaj gre: Hilary Goth je bil glavni družabnik v odvetniški pisarni Panock & Goth, ki je bila v četrti Halborn, v Elly Placeu. Že četrto stoletja je ta pisarna veljala za eno najboljših v Londonu. Ljudje iz najodličnejše družbe so prepuščali svoje skrbi in posle Hilariju Gothu in njegovemu tastu g. Panocku, ki je umrl pred

približno 20 leti. Sam Goth je vedel za več ljubavnih in drugih skrivnosti, kakor pa polovica londonskih odvetničkov. Ker je poznal mnoge svetovne pustolovce, je znal tudi svoje kliente obvarovati pred njimi.«

Natakar je prinesel sladkarije. Po kratkem premoru je sir Frederik nadaljeval.

»Pred šestnajstimi leti je bilo. Meglen januarski večer. Sluga, ki je mislil spraviti pisarno, je bil začuden, da je v pisarni g. Gotha še gorela luč. Okna so bila zaprta in vse v sobi je bilo v redu, samo na tleh je ležal Hilarij Goth s kro-glo v čelu.«

»Hilarij Goth se je vedno oblačil zelo okusno in elegantno. Ta večer pa nam je padlo v oči, da so bili njegovi lakasti čevlji položeni na pisalno mizo, on sam pa je imel nataknjene copate, okrašene s čudnimi znamenji.«

»Te copate so bile za policijo glavni kazipot pri preiskavi in takoj smo se lotili dela. Copate so prišle iz kitajškega poslanstva, ki je bilo v Postland Placeu. Mesece in mesece so vsi možje v Scotland Yardu zaman poskušali pojasniti skrivnost teh kitajskih copat.«

(Dalje)

Albanci – bodoči »narod vinogradnikov«

Povprečni letni pridelek albanskega grozdja znaša že zdaj do 90.000 q

Albanska dežela ni tako pusta, kakor bi kdo morda utegnil sklepati po skromnosti tamkajšnjega ljudstva. To dokazujejo med drugim tudi vinogradi, ki jih v Albaniji ni tako malo. Vinogradništvo tod res zasluži vso pozornost in je za Albance ter njihovo domače gospodarstvo tudi izredno pomembno. Takrat, ko se je Albanija združila z Italijo, je bilo tam zasajenega 3700 ha zemljišča z vinsko trto. Skupno število

na albanskem ozemlju zasajenih trti je tedaj znašalo 1.407.000. Povprečni pridelek albanskega grozdja je znašal 90.000 kvintalov, kadar pa je bila letina izredno dobra, pa celo do 100.000 kvintalov. Če bodo prizadevanja za zboljšanje vinogradništva tudi v bodoče tolikšna kot so v zadnjem času, bodo Albanci lahko postali pravi vinogradniški narod.

Tisočletna skrivnost Modrega Nila

Vzroki, zakaj se je začela gospodarska in politična bitka za nadzorstvo in gospodstvo nad Abesinijo

Sredi Abesinije, v pokrajini Amhara, leži pravcato celinsko morje, Globoko jezero, ki ga domačini imenujejo Tsana Bahr. Dva tisoč metrov je globoko to jezero, veliko pa je sedemkrat toliko kakor Bodensko jezero v Švici. Pokrajine ob tem jezeru so najrodovitnejše med vsemi abesinskimi. Bogastvo je iz te pokrajine napravilo zibelko abesinskega cesarstva in ta pokrajina je dala Abesiniji vladajočo plast Amharov, ki so z neizprosno nasilnostjo vladali ostalim abesinskim rodovom vse do zmagovitega pohoda italijanske Vojske v to bogato, neraziskano in necivilizirano afriško državo.

Z Globokim jezerom, okoli katerega so se odigravali najvažnejši dogodki abesinske zgodovine, je v zvezi tudi tisočletna skrivnost Modrega Nila, ki napaja angleški Sudan in čudovito zelenico, ki jo predstavlja rodovitni in bogati Egipt.

Kateri Nil povzroča povodnji — Modri ali Beli

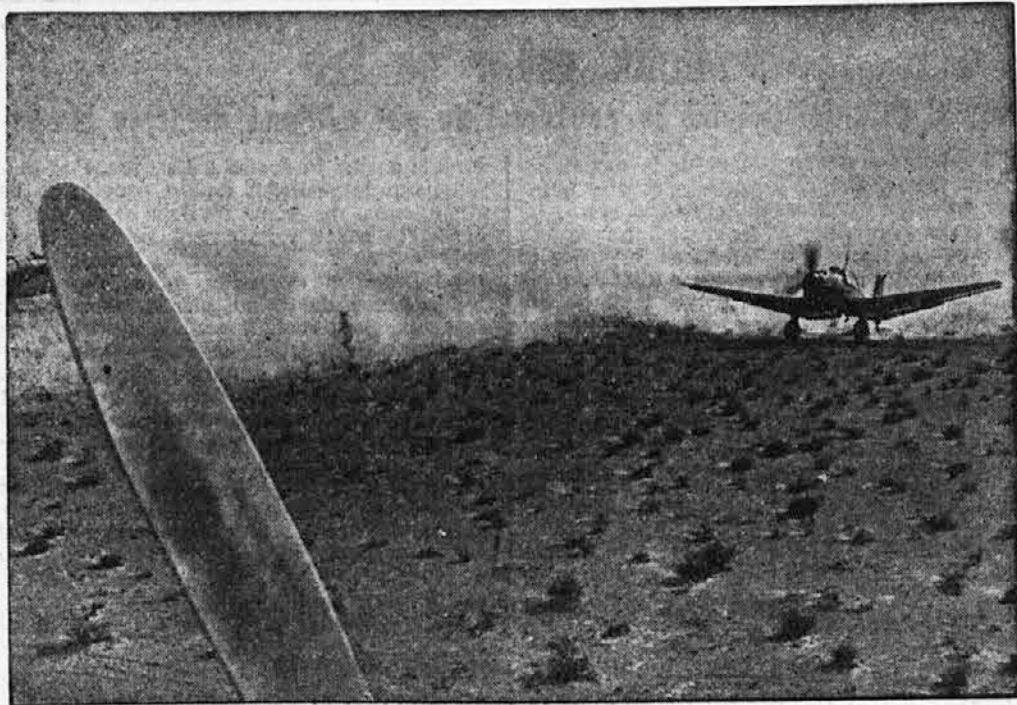
Človeškemu umu je bilo tisočletja zakrito, kateri Nil, Modri ali Beli, povzroča egiptске poplave, ki so ustvarile pogoje za bogato kulturno življenje starih Egipčanov. V starem veku so samo slutili, da rodovitnost in bogastvo prinaša Modri Nil. Diodorus pripoveduje, da je eden od sedmih modrih iz Grčije vse svoje življenje stikal za izviri teh poplav. O Aleksandru Velikem ve zgodovina povedati, da je poslal v Egipt ekspedicijo, ki bi naj našla izvire in tako odkrila staro skrivnost. Tudi Cezarja je mučila Nilova skrivnost in je ob priliki izjavil, da je njegova največja želja odkriti pravi izvir, ki prinaša blagoslov na egiptsko zemljo. Tudi Perzije je skrivnost Nilovih izvirov privlačevala. Njih kralj Kambyes je na iskanje

Resnico so spoznali v času lakote

Šele v 12. stoletju so Egipčani spoznali resnico, ki pa je takrat za nje bila strašna. Spoznali so jo namreč v času velikanske suše in lakote, ki je prišla v deželo kot kazen za grozodejstva, ki so jih Saraceni, ki so takrat imeli Egipt v oblasti, izvršili nad krščanskim prebivalstvom. Abesinija je takrat že več stoletij bila krščanska. Eden med najvernejšimi takratnimi abesinskimi kristjani je bil Lalibaba, eden naslednikov sabse kraljice in prvega Menelika. Ta je slišal o grozodejstvih Saracenov in sklenil strašno udariti po njih in vsem Egiptu. Ob Globokem jezeru je dal zgraditi močne in velike jezove, s katerimi je odtok jezera izpeljal drugam. Tek vodovja, ki je do takrat polnil drugo Modrega Nila, se je izpremenil, v Egipt je prišlo vedno manj vode, nastala je suša, rodovitnost egiptskih polja je ponehala, v deželo je prihajala lakota. S spremembo odtokov Globokega jezera bi se izpremenil tudi tok zgodovine, da Lalibaba na nasvet kraljevih duhovnov ni prenehal z nadaljevanjem gradnje jezo, ki jih je kot prvi belec l. 1522 videl poslanec portugalskega kralja Don Rodrigo de Lima in katerih sledove je še danes videti. Vode iz Tsanskega jezera so zopet prišle v večji meri pritekati v strugo Modrega Nila, s katerimi je zopet mogel napajati egiptске nižine. V 16. stoletju so se zopet pojavili poizkusi, da bi obnovili in nadaljevali delo Lalibabe. Bermudez, ki je l. 1525 bil abuna koptске cerkve, je od abesinskega kralja dobil nalogo, naj si zagotovi portugalsko pomoč za gradnjo Lalibabinih jezo. Bermudez je toliko uspel, da je portugalski podkralj Indije, Alfonso Albuquerque v Lisaboni trikrat predložil natančne načrte za izvedbo teh del. Egiptovski gospodarji so se dobro zavedali velike nevarnosti, ki jim preti z uresničitvijo teh načrtov in abesinski viri poročajo, da so Egipčani marsikaj bogat dar poslali v Abesinijo, da bi si na ta način pridobili naklonjenost tamošnjih oblastnikov. Na vse to je Evropa pozabila. Šele James Bruce je pozornost politične in gospodarske Evrope obrnil spet k Abesiniji in vodam, ki se zbirajo v njenem Globokem jezeru. Bruce je dolgo potoval po Abesiniji in znova odkril staro resnico o izviri Modrega Nila. O svojem potovanju je l. 1790 napisal obširno knjigo, v kateri navaja pismo, ki ga je l. 1706 abesinski cesar Thekla Haimanot poslal egiptovskemu paši, v katerem mu grozi, da bo z Modrim Nilom kaznoval Egipčane. Veliki Napoleon je to knjigo pozorno prebral in je tudi ni pozabil. Čim je namreč na svojem držnem pohodu prišel v Egipt, je poslal v Abesinijo svoje odposlance in preko njih gospodarjem Nilskih izvirov ponudil prijateljski pakt.

Dokončne ugotovitve

Napoleonova zvezda je zašla in Evropa je zopet pozabila na resnico o izviri Modrega Nila v Globokem jezeru. Evropski znanstveniki so pričeli domnevati, da je Beli Nil namakovalec sudanskih in egiptskih nižin in Anglija se je pričela obupno boriti za te izvire in jih tudi dobila. Med znanstveniki pa se je jel kmalu javljati dvom. Merjenja so namreč pokazala, da ima Beli Nil za namakanje Sudana in Egipta premalo vode. Natančnejša opazovanja in merjenja so končno le tudi moderne ev-

Un velivolo italiano sta atterrando senza difficoltà nel deserto cirenaico. — Italijansko letalo pristaja brez težav na puščavskih tleh v Cirenajki.

ropske znanstvenike prepričala, da prinaša egiptovske poplave Modri Nil iz jezera Tsan.

Čim je to bilo dokončno ugotovljeno, se je politični svet spet začel zanimati za pozabljeno deželo sabse kraljice, kamor so v vedno večjem številu začeli prihajati strokovnjaki — Italije, Anglije, Nemčije, Amerike in Japonske. Začela se je gospodarska in politična bitka za nadzorstvo in gospodarstvo nad Abesinijo, ki so jo oborožene sile kraljevine Italije končale z zmagovitim pohodom v to zanimivo deželo, ki je dolga stoletja skrivala tajno Modrega Nila, za katere razjasnitev so se trudili največji duhov, ki jih je dala svetovna zgodovina.

Mož — ki je zasnoval podmorski predor med Gibraltarjem in Marokom — umrl

V španskem pristaniškem mestu Cadixu je umrl general Pedro Gemenio Lavenarde, tamkajšnji vojaški guverner. Ta vest pa gotovo ne bi vzbudila drugod po svetu tolikšne pozornosti, če si Pedro Lavenarde ne bi pridobil slave še na drug način. On je namreč tisti mož, ki je svojčas naredil načrt za predor pod gibraltarsko morsko ozino med Pirenejskim polotokom in afriškim Marokom.

Za obnovo porušjenih španskih cerkva

Španska vlada je pred nedavnim s posebnim zakonom zagotovila primerno podporo za popravilo tistih cerkva po raznih krajih Španije, ki so bile začasa zadnje španske državljanske vojne porušene ali poškodovane. Popravili jih bodo z državnim denarjem. Za vse poškodovane cerkve pa niso namenjene enako visoke podpore, pač pa ta najnovejši španski zakon upošteva razliko med farnimi cerkvami in podružnicami. Za popravila in obnove vsake posamezne farne cerkve so namenili od 500.000 pezet, za obnovo podružniških cerkva kjer koli na deželi pa do 250 pezet.

Angleški filmi na Madžarskem prepovedani

Med drugimi poročili, ki so zadnje dni prišla iz madžarske prestolnice, je tudi novica, da so pristojne madžarske oblasti s posebnim odlokom prepovedale predvajati na Madžarskem angleške filme.

Peščen vihar na Danskem

V severozahodnih krajih Jütlanda na Danskem je pretekli ponedeljek popoldne divjal silovit peščen vihar, ki je prizadejal po tamkajšnjih poljih ogromno škodo. Na velike daljave so bile obalne pokrajine Jütlanda na debelo pokrite s peskom, tako, da so vsi posevki uničeni. Kmetje, pa tudi ostalo prebivalstvo je zato zdaj v velikih skrbih, kako bo v bodoče s prehrano.

Kozarci po 20.000 din

Japonska porcelanska industrija uživa na svetu velik sloves. V tej deželi izdelujejo takšne stvari, ki se jim mora tudi napredna Evropa nemalo čuditi. V neki veliki japonski tovarni, kjer izdelujejo porcelanaste izdelke, delajo med drugim tudi čaše, katerih steklo je debelo komaj petinko milimetra in so ti kozarci prav tako prozorni, kakor bi bili iz stekla. S kakšno natančnostjo morajo šele biti izdelani razni okraski na teh čašah. Razumljivo je, da takšne vrste izdelki ne morejo biti prav poceni, če pomislimo, da se komaj vsak petstoti kozarec pri izdelavi posreči, vsi drugi pa se zaradi prevelike občutljivosti in natančnosti sami razbijejo tudi če so delavci še tako previdni pri svojem delu. Tak japonski kozarec, pravijo, da stane nič manj kot 20.000 din. Kako »dragoceni« morajo biti šele tisti ljudje, ki iz takšnih kozarcev pijejo.

Žival — petdesetkrat večja od slona

Če bi kdo od vas zahteval, da mu hitro odgovorite, katera žival na svetu je največja, se boste najbrž tudi vi zmotili in brž rekli, da je to slon. Če pa bi imeli malo več časa za premislek, pa bi gotovo odgovorili drugače. Spomnili bi se, da žive na svetu še večje živali.

Na svetu še danes žive kiti, ki tehtajo tudi do 150.000 kg, torej približno toliko kot petdeset slonov skupaj, kajti sloni so kvečjemu težki do 3000 kg. Če ste slona že kdaj v svojem življenju videli, si lahko predstavljate, kako orjaška mora biti zverina, ki tehta petdesetkrat toliko!

Ameriški računi s petrolej

Med najnujnejše potrebe v vojnih in seveda, čeprav v nekoliko manjši meri, tudi mirnih časih, spadajo zaloge bencina, ki ga toliko požro vsak dan najraznovrstnejša prevozna sredstva. Tega se v polni meri zavedajo tudi v Ameriki. V Združenih državah je bila pred nedavnim sestavljena posebna komisija, ki naj dožene, s kolikšnimi zalogami petroleja USA na svojem ozemlju danes lahko računajo. Poročajo, da je ta komisija ocenila ameriške petrolejske zaloge na 19 milijard sodov. To bi se z drugimi besedami reklo, da so sedanje ameriške bencinske zaloge štirikrat tolikšne, kolikor je znašala lanska ameriška petrolejska proizvodnja. Očividno so Američani računali pri tem tudi tiste količine, ki bi mogle priti iz še neodprtih petrolejskih vrelcev.

Prepoved Lindberghove knjige

Newyork, 10. maja. a. Krajevne oblasti v Beamsville (Ontario) so ukazale vsem mestnim knjigarjem, da morajo vzeti iz prodaje sploh vse knjige, ki jih je napisal polkovnik Lindbergh.

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Komaj priletimo nad zemljo, se brž prikaže letališče Santo Stefano. Vidimo nekaj strojev, pripravljenih za odhod proti sivi opo letalskih lop. Tu se končuje francoska proga Cidna. Pariz-arigrad, ki jo bodo podaljšali do Aleppa.

Maršal Balbo za krmilom svojega letala »I-Balbo«

Ko pridemo mi, se trije stroji dvignejo v let in nam gredo naproti. Vodijo jih mojstrsko. Uvrste se med nas in nas spremljajo v počaščenje med vsem poletom nad Bosporom do Buzukdereja.

Zdaj se pred našimi začudenimi očmi razteza ves neprimerljiv pogled na Carigrad. Neskončna širnost palač in hiš, ki jih tu sekajo vrtovi in parki, tam pa so razporejene v neizmerne pravokotnike trgov.

Ves roj se je zdaj združil v čisto stisnjene skupine. Spustimo se na tristo metrov ter vsi skupaj spletemo širok venec v zraku nad osupli mmostom. Hrum naših motorjev ustavlja ljudstvo po cestah in po trgih. Tisoč obrazov se obračajo k nam. Tu pa tam mahajo klobuki in robci.

Nadaljujemo z veličastnim kroženjem. Ne moremo se nasitiiti prizora, ki je zadržno edinstven na svetu. Od Zlatega roga proži topove v pozdrav naš oglednik, ki je prišel sem dan pred nami. Natančno vidimo pramene dima, kako bruhajo iz topovskih odprt in »Ribotyus«. Ozražje se trese ob vsakem poku, odgovarja mu razjarjeni hrum naših motorjev.

Ta ura opojnosti, kateri se pridružuje sonce, konec koncev svobodno in golo, svoje ognjene puščice, ne bo tako brž pozabljena v našem spominu.

Z naglim obratom zapustim roj, da bi bil za kako minuto pred njim v Bujukderu in da bi občudoval pristanek. V ključih vozim nad Bosporom, skozi prav nizko, vidim, kako se vrste pod menoj zalivi obeh bregov drug za drugim, v mehke pokrivale drevja, zeleni in sveži, bleščeči se od vil. Po zalivu, določenem za naš pristanek, se gibljejo privezovališča kakor beli križi. Med blesketom pene se naglo spustim k svojemu.

6.

Genialna zvijača.

Carigrad dokaj dobro poznam, ker sem tam bil leta '24 mesec dni. Morda prav zaradi tega mesto zame podvaja svoj čar.

A časa je malo; komaj toliko, kolikor je dovolj za majhno vožnjo v avtomobilu. Vrnemo se v hotel, da se oblečemo in proti devetim vsem na poslanstvu za večerjo. Tu mi pride naproti poslanec mezozom Borghese, ki zastopa Italijo v ožinskem odoboru. Poročja me, da se je odbor sešel, da bi s stališča mednarodnih pogodb razpravljali o našem prehodu skozi Dardanele in Bospor. V Lausanneu so zavezniške države sklenile, da ne more skozi ožino skupina letal, številnejša od največje količine letal, ki jih ima katera koli država ob Črnem morju.

V tem posebnem primeru je bila Rusija država, ki jih je imela največ. Toda število ruskih strojev je seglo samo do ena in dvajset, naš roj pa sestavlja 35 strojev. Ožinski odbor nas opozarja, da bo bosporske vode prihodnje jutro smelo v zraku preleteti samo 21 italijanskih vodnih letal.

Položaj je čuden v naslednjem: mirovne pogodbe so ustanovile ožinsko komisijo kot poročstvo za obrambo črnomojskih obrežnih držav zoper morebitno sovražnikovo obleganje ali napad. Z drugimi besedami: katera od teh držav bi morala ožinski odbor prositi varstva zoper nas z izgovorom, da bi mogli italijanski stroji ogražati jo ali ji škodovati. Zdaj pa prizadete države ne le niso ugovarjale, temveč so naznanilo o obisku italijanskega roja celo sprejele kot lep dokaz za prijateljstvo.

Gre torej za eno od tolikih diplomatskih spletk, povzročeno po kateri državi, ki je Črnemu morju precej daleč. Pod zastavo, ki naj bi varovala male države ob Črnem morju, se skriva običajno blago: zaničevanje in jeza zaradi italijanskega uspeha.

Vsekakor pa ni mogoče pobijati črke pogodbe, ki govori jasno in razločno. Kaj storiti? Pustiti štirinajst naših strojev zabiti v bosporskih vodah?

Spominjam se, da so ob podobni priliki naši vrli genoveški pomorščaki sredi XV. stoletja prepeljali svoje ladje po kopnem in po suhem spravili čez sporno ozemlje, seveda z dobro arejenim volovskim vlakom.

(Nadaljevanje sledi.)